Hoe moet het bestuur kiezen

Historische boten

Expertmeeting 30 november 2011

Frank Bos

Drijvenderfgoed

Inhoud lezing

1. Aanvullende opmerkingen "Inventarisatie van historische boten binnenstad Amsterdam"
2. Regelgeving Amsterdam
3. Oplossing

1 - Aanvullingen op onderzoek

- **Arken**
- **Beton**
- **Dekschuiten**
- **Vuilnisschuiten**
- **Procrustus?**

1 - Aanvullingen op onderzoek arken

- **32,3 % van de onderzochte boten is ark**
- **Arken worden sinds 1477 in Nederland genoemd**
- **De gemeente Amsterdam bezat in 1666 arken**
- **De tjalk als scheepstype wordt voor het eerst in 1690 genoemd**

1 - Aanvullingen op onderzoek arken

Twee hoofdstromen hoe een ark eruit ziet
links St Seven 1100 – rechts bijbel 1478

1 - Aanvullingen op onderzoek arken

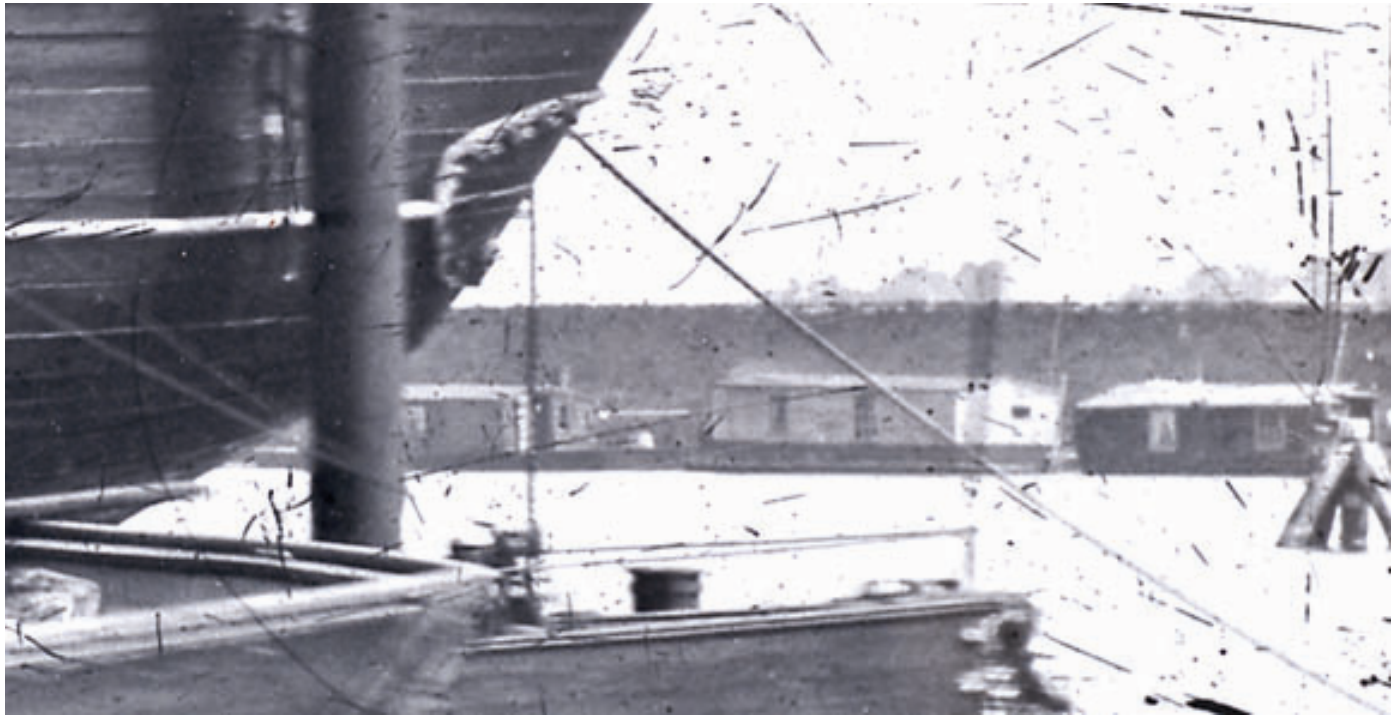

Foto Jacob Olie van arken rond 1862 in een zeehaven van Amsterdam

1 - Aanvullingen op onderzoek beton

- **1783 uitvinding Amsterdams Kunst-Cement**
- **Sinds 1848 gebruikt in scheepsbouw**
- **Twee hoofdstromen in wapeningstechniek**
- **Rond WO 1 en WO 2 belangrijke impuls betonbouw schepen**

1 - Aanvullingen op onderzoek beton

1ste woonboot van beton is de Alexander uit 1922

Hier tijdens de restauratie in 2007

1 - Aanvullingen op onderzoek beton

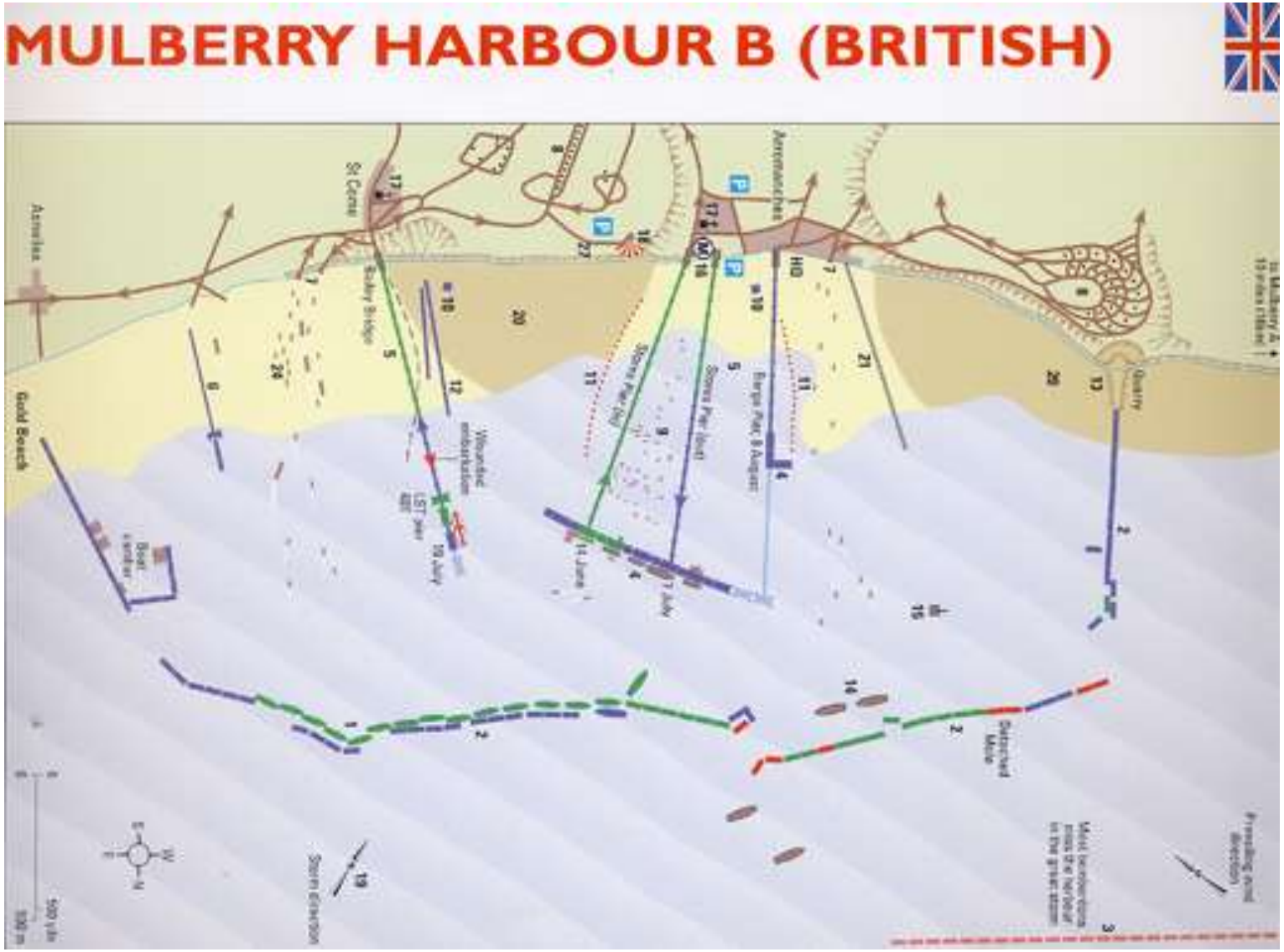

1 - Aanvullingen op onderzoek beton

FCB's van 26 x 6,97m speelden geen rol in Normandië in 1944

1 - Aanvullingen op onderzoek dekschuiten

- 1/6 deel Nederlandse binnenvloot in 1969 is dekschuit totaal 3400
- Daarvan voeren er 3000 van het Amsterdamse model in/rond de stad
- Dekschuiten en pontons zijn vrijwel verdwenen in de commerciële vaart

1 - Aanvullingen op onderzoek dekschuiten

Dekschuit is een funktie

geen scheepstype

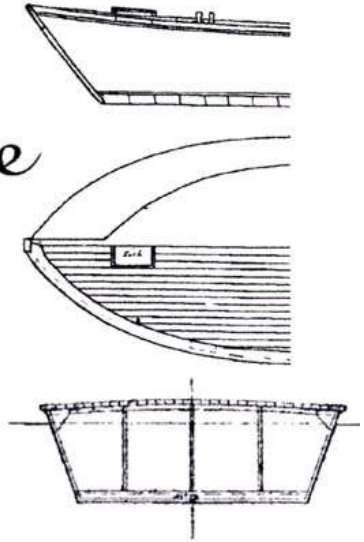

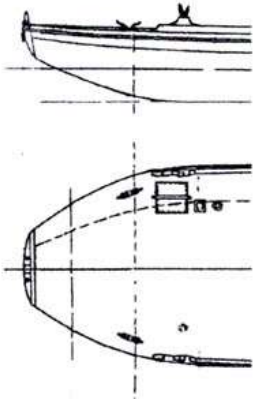

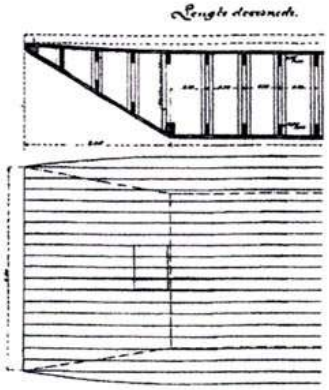

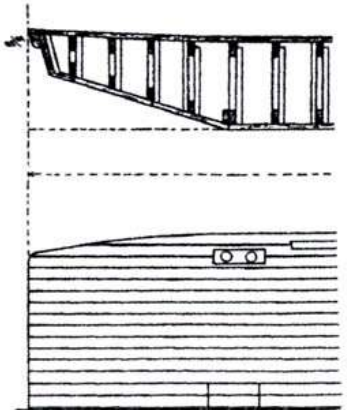

1 - Aanvullingen op onderzoek dekschuiten

Functie geen scheepstype

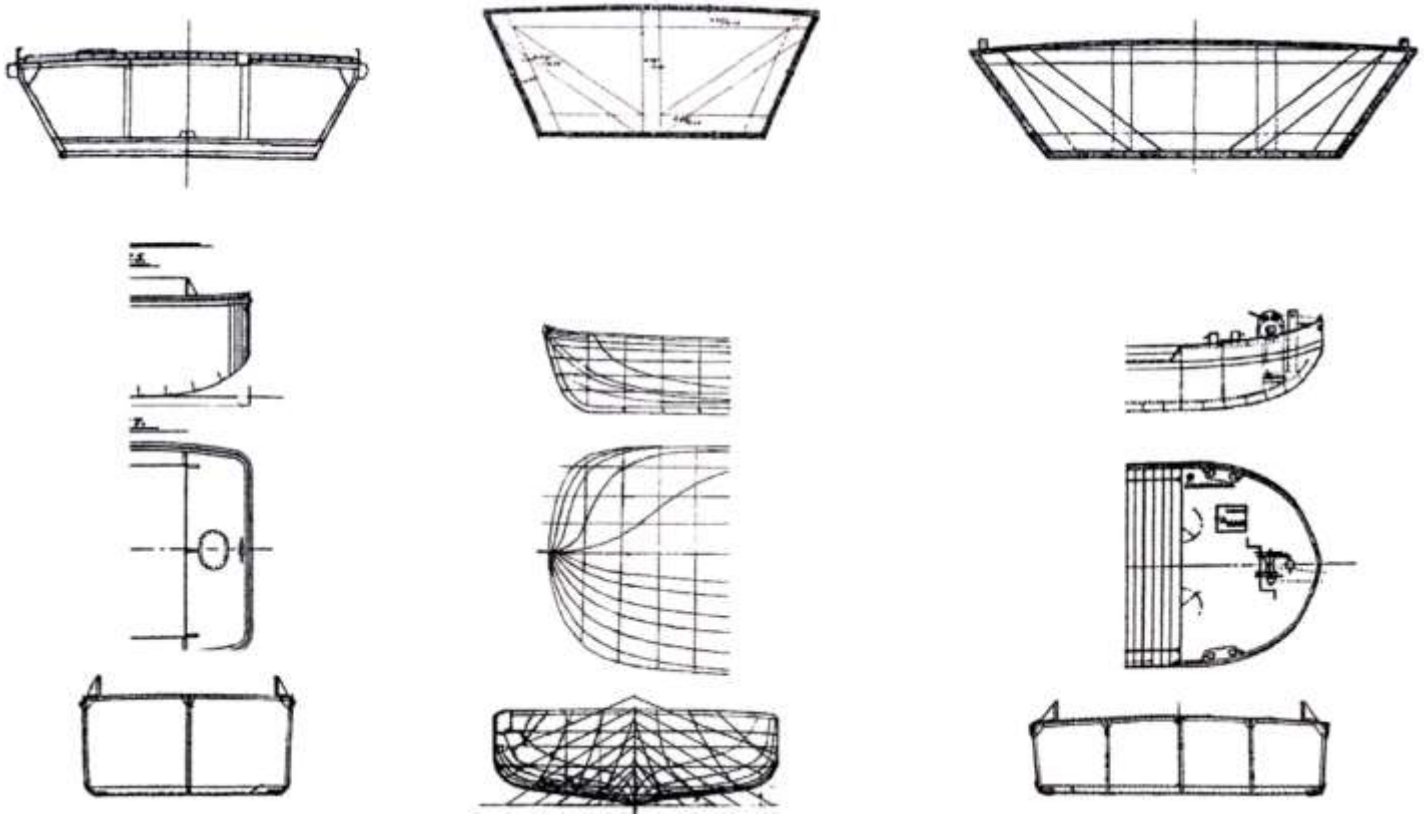

1 - Aanvullingen op onderzoek ‘dekschuiten’

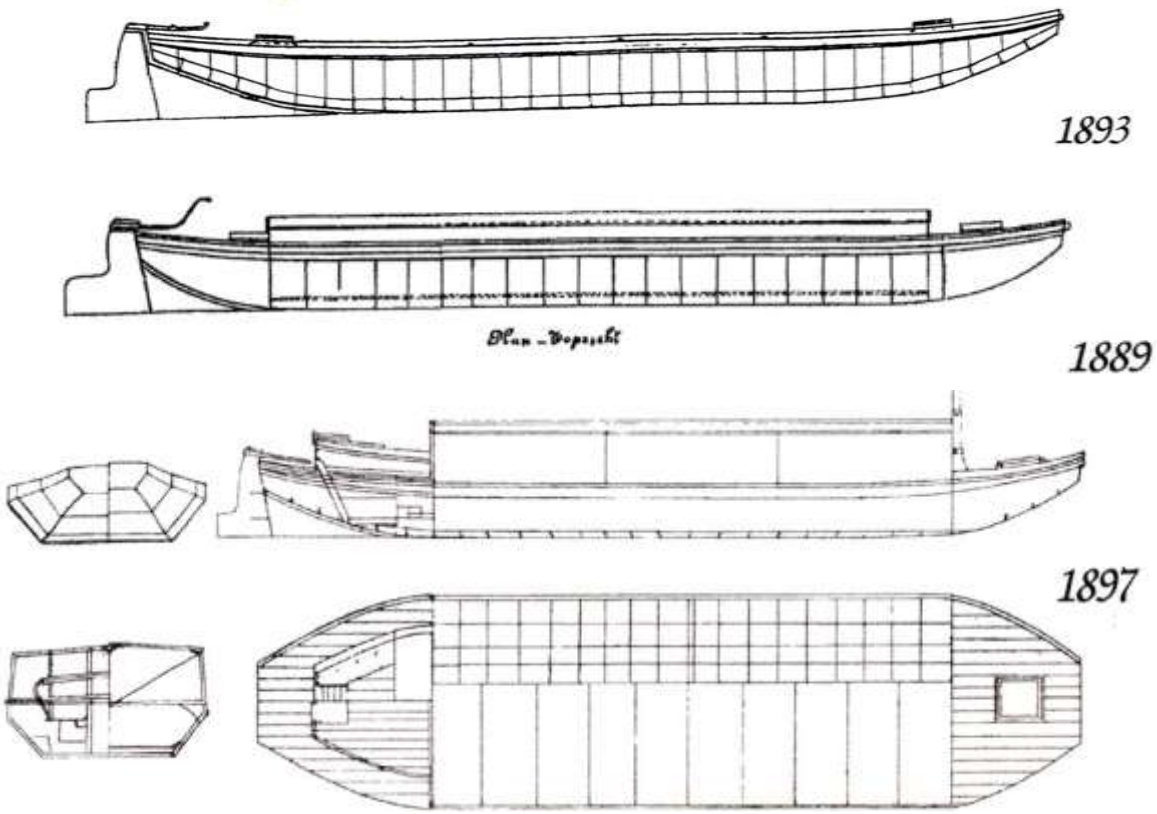

Zelfde romp, andere dekindeling of opbouw

1 - Aanvullingen op onderzoek Amsterdamse vuilnisschuit

- **Ruim 400 jaar vuilnisschuiten**
- **Hoogtij 294 schuiten en 12 sleepboten**
- **Grootste reder van Nederland met eigen ontwerpafdeling**
- **Negen variaties ijzeren aken: 350 gebouwd**
- **Van 16 tot 21,30 m lang- 4,3 tot 5,16 m breed**

1 - Aanvullingen op onderzoek Amsterdamse vuilnisschuit

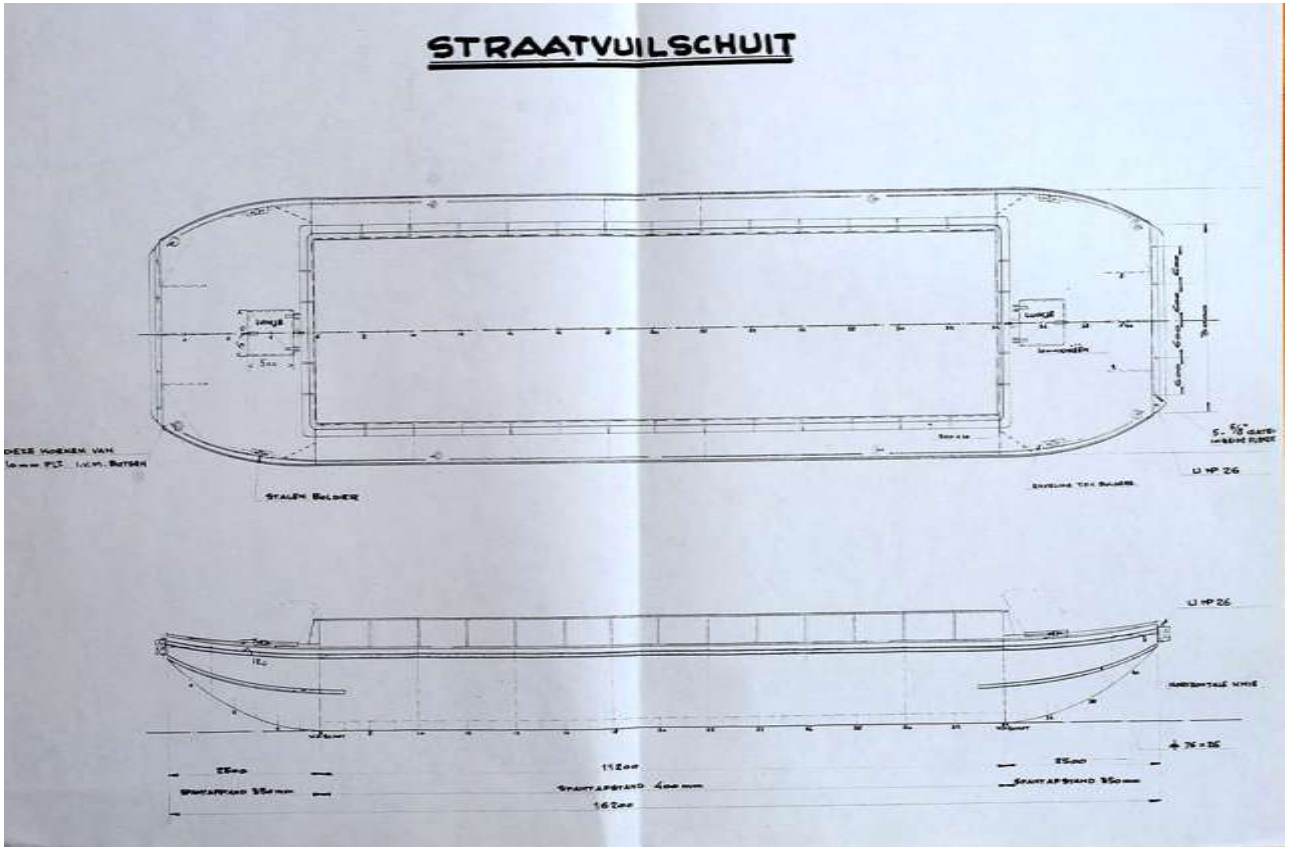

Afspiegeling? Allemaal verdwenen

1 - Procrustus?

- **9 x 8 = 15?**
- **9 voorkanten en 8 achterkanten = minstens 72 scheepstypen**
- **En nog wat varianten voor- en achterkanten vergeten**
- **Op vrijwel alles wat drijft, wordt gewoond**

1 - Procrustus?
Dit is een ark

2 - Regelgeving Amsterdam

- **Zeer beperkend welstandsbeleid dat geen rekening houdt met scheepshistorie**
- **Maatvoering vervanging en verbouwing houdt geen rekening met oude scheepstypen**
- **Donald Duck effect regelgeving**

2 - Regelgeving Amsterdam

1650 in Amsterdam

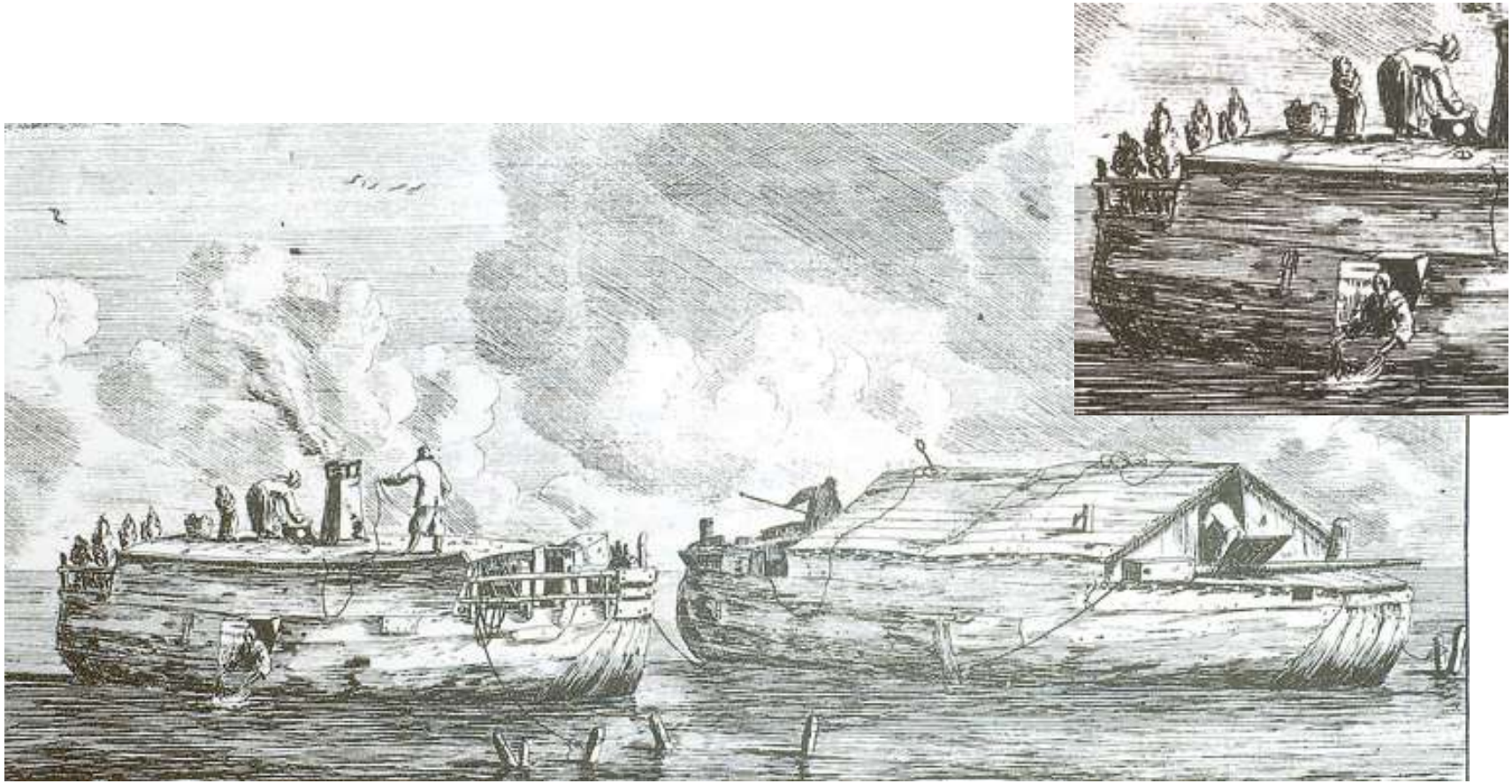

2 - Regelgeving Amsterdam beperkend welstandsbeleid

Een originele koekoek hoger dan 25 centimeter is een welstandsprobleem en kan de vervanging of verbouwing van het schip tegenhouden

2 - Regelgeving Amsterdam Donald Duck effect

Donald Duckschepen komen er steeds meer. Dit schip komt in 2031 in aanmerking als historische boot, omdat hij ijk-, symbool- en schakelwaarde heeft in een nieuwe ontwikkeling

2 - Regelgeving Amsterdam Donald Duck effect

Deze tjalk uit 1910 wordt geweigerd in Amsterdam als vervangende boot.

De Raad van Staten doet eerdaags uitspraak.

Donald Duckschepen wel en deze niet?

2 - Regelgeving Amsterdam

“Historische boten zijn minimaal 30 jaar oud en van *algemeen belang* wegens:

- **schoonheid**
- **betekenis voor de wetenschap**
- **cultuurhistorische waarden.”**

19 augustus 2008, Stadsdeel Centrum

2 - Regelgeving Amsterdam

“Zowel *schepen, vaartuigen en arken* die dienen *ter vervanging* van een huidige boot, kunnen als historische boot worden aangewezen.”

19 augustus 2008, Stadsdeel Centrum

2 - Regelgeving Amsterdam

- **Voor historisch waardevolle boten in *<u>aanwezige</u>* woonschepenbestand biedt Amsterdam geen bescherming, er is een gat**
- **Van ‘algemeen belang’ betekent overheidszorg waar nodig**

3 - Oplossing voor deelraad Centrum

- **Niet meer van hetzelfde, maak verschil**
- **Begrijp de urgentie, voer beleid**
- **Pas regelgeving aan, dicht het gat**
- **Ken predicaat ‘historische boot’ toe aan bijgaande lijst (Jeanine van Pinxteren)**
- **Lijst afgewerkt? Vraag om meer!**

3 - Oplossing voor deelraad Centrum

1. Stadsbestuur verantwoordelijk voor toekenning predicaat ‘historische boot’ (waterwoord voor monument)
2. Aanpassen verordeningen, historische boten zelfde condities als monumenten
3. Eenvoudiger regels voor ‘gewone oude’ boten, niet alles bewaren

3 - Oplossing historische botenbeleid

- Amsterdam werd voorzien van drinkwater, brandstoffen, land- en tuinbouwproducten
- Had honderden beurtvaartdiensten
- Kent ruim 400 jaar waterbewoners
- Was opslag- en overslaghaven met een enorme vloot dekschuiten en korenlichters
- Had een unieke vuilnisvloot

3 - Oplossing historische botenbeleid

- **Heeft unieke vloot betonnen schepen**
- **Idem enkele heel bijzondere schepen**
- **Mensen met bewezen vakmanschap**

Piet Dekker met eendje tijdens vooronderzoek Alexander 2003

3 – Lijst voor Jeanine
water, brandstof, woonschip, uniek

Dogger een van de eerste ijzeren schepen, woonschip sinds 1888

3 – Lijst voor Jeanine
brandstof, handel, zeldzaam

Spitse praam, nog vijf bekend in Nederland, drie in Amsterdam

3 – Lijst voor Jeanine
land- en tuinbouwproducten zeldzaam/uniek

Langendijker aak, zo’n exemplaar ligt op Dijksgracht: bewaren

3 – Lijst voor Jeanine korenlichter, uniek

Broedertrouw romp rond 1888

3 – Lijst voor Jeanine handel, uniek

Vermoedelijk enig overgebleven maasspits. Werden ook door Olie in Amsterdam gefotografeerd

3 – Monumentenlijst beurtvaart, uniek

Jan van Arkel, voormalig station van de beurtvaart, opbouw rond 1904

3 – Lijst voor Jeanine
beurtvaart, pakschuiten, uniek

Pakschuit Jan van Arkel. >> Ensemble met voormalig station Jan van Arkel?

Alle pakschuiten zouden beschermd moeten worden.

<< Kop van een inmiddels verdwenen pakschuit. In de loop van de tijd kwam de steven steeds rechterop.
Eeuwenoud scheepstype, zeldzaam

3 – Lijst voor Jeanine
varend wonen, beton, uniek

De Alexander uit 1922 Eerste van beton ontworpen varende waterwoning. Met onder de woning ruimte om sleepbootje te stallen.

Piet Dekker in het midden, ARCAM – tentoonstelling 2007

3 – Lijst voor Jeanine varend wonen, uniek

Wiekslag, Amsterdamse school 1924/25, tijdens restauratie, ligt klaar om de hoek

3 – Lijst voor Jeanine
wonen, wederopbouw, zeldzaam

Arken gebouwd door Moree, Wassenaar

3 – Lijst voor Jeanine op- en overslag, leger

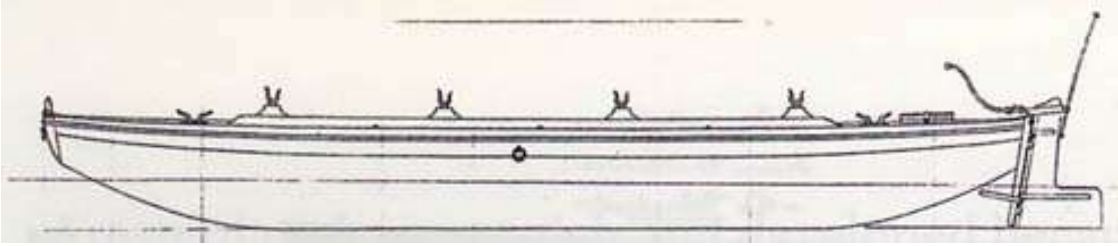

Roeidekschuit voor Stelling van Amsterdam

Een woonbootdekschuitachtige

3 – Lijst voor Jeanine beton vloot, uniek

Een betonnen sleepschip uit 1919.

Bescherm ook de Duitse coaster en Engelse FCB's

3 – Lijst voor Jeanine ontbrekende vuilnisschuiten, adverteren!

1. Huisvuilschuiten
2. Roltrommelschuiten
3. Stortschuiten, twee maten
4. Stofschotschuiten
5. Straatvuilschuiten
6. Beunbakken
7. Fauntjes, twee maten

En verder

Beschikbaar in de zaal

- **Erfgoed op het water, 2009 (als pdf op www.lwoorg.nl)**
- **Neem nou beton, 2007 (als artikel op www.lwoorg.nl)**

Te koop:

Amsterdam Afloat,

350 years of Houseboats
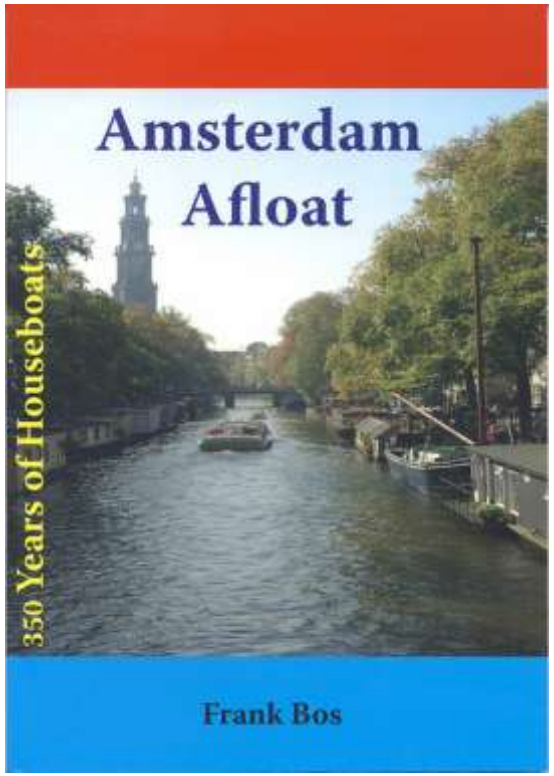
Contact: www.flhbos.com